

DÉLVIDÉKI LAPOK

POLITIKAI LAP.

Megjelenik hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnapon.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szidon József könyvnyomdája, Lugos (Vértes-palota).

Felelős szerkesztők:

Dr. Haus József és Dr. Fránkl Béla.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Előfizetési árak

házhoz küldve vagy bérmentes postai szétküldéssel:
Egész évre . . . 16 kor. | Negyedévre . . . 4 kor.
Félévre . . . 8 . | Egyes szám ára 16 fillér.

Életet a Rudolfinumnak!

Ha nemzetgazdaságilag az emberi tevékenység ama működése, melyel értékkel bíró javak létrehozása eszközöltetik — az állam, mint jogi alapon szervezett s akár köztársasági, akár monarchikus alakú társaságnak az anyagi közjót célzó intenczióin belül — apodiktikus kötelessége minden honpolgárnak, úgy a szellemi erő munkája is, mert a modern állam egyáltalán intellektuális tényező, kell, hogy méltó fele legyen ama tevékenység erkölcsi imperatívusának. Művelődéstörténetünkben tudjuk, hogy a középkor általános műveltségéhez a lökést, a feudalizmuszal szemben, a középosztály adta meg s így önként következik, hogy annak első szakára a középosztály nyomta jellegét. De már a protesztantizmus és ellenreformáció hullámaikba temetik az arisztokráciának eddigi közönyét, az egyház, a társadalom képe megváltozik, a világnézet átalakul, az abszolutizmus bilincseit a demokrácia érekeze támadja meg, a nemzeti ökonomia új lelket fogad szervezetébe s megállapítja az emberi egyetemélet s a társadalmi rend eszközeit, melyekkel a testi és lelki jólét biztosítják. Ennek alapján a szocializmus már akkor támadást izen a pénzarisztokráciának s hazánkban a XVII-ik évszázad már általános küzdelemben köszönti a kasztok ezer szenvedélyeit, millió apró hiúságait, a »societas« tengernyi érdekeit s midőn a XVIII-ik század végső negyedéből a párisi »bureaux d'esprit«, Londonból Montague lady és Véseyne »kék harisnyás« köreinek Moszkvákig kalandozó utópiái tért hódítanak nálunk is, a társadalmi s irodalmi viszonyok fejlesztésének preparáltatik az alap, melyen — ötven évvel később — a nagy Széchenyi nemes küzdelme megindul: »hogy a társadalmi téren is, sors-, életmód- és kaszt-külömbőség nélkül, úgy összeolvadjunk, mint egy erősebb nemzeti közös érdekűl fogva, politikailag!« (L. Bárány Wenkheim Béla Emlékbeszédét a Széchenyi emléklakomán 1864.)

Hogy Széchenyi szociális politikáját a nemzet mennyiben tette magáévá s kaszt és kasztizmus van-e a mai magyar társadalmi életben, annak megítélését a t. olvasóra bízom. Én, midőn konstátálom, hogy korunk s hazánk arisztokráciáját — nem tagadom a Lessing-féle tökély utáni törekvést — a legközvetlenebb materiális szükség is határozottan összefűzi a kor-

szellem kulturális áramlatával s ennek képviselője: az iskolával, legyen szabad e viszonyra nézve észrevételeimet megtenni.

Van a magyarországi főnemességnek két pedagógiai »menháza«: a bécsi Teréziánium és a kalksburgi intézet. Amazt III. Károly leánya állítja politikai csapdának, — ezt arisztokráciánk ausztrófil szelleme élesztgeti a magyar nemzeti eszme és génusz fekete-sárga koldusául. Mindkettőre a történelmi kritika lelettel rózsaszínű felhőket takar.

Mi az a Teréziánium? »Mária Terézia abból a ezébből, hogy a birodalom egységét megállapítsa, hogy a magyar arisztokráciát, különösen a főnemes osztályt, a »bécsi udvar« szolgálatára megtanítsa és kiképezze, Bécsben felállította azon nevelőintézetet, hol az ifjak fényesen vannak kiszolgálva, hol tanulnak, de nem a tanulás a cél, hanem az, hogy közelebb legyenek az udvarhoz, hogy azon ifjak, kiknek tanulniuk kellene, menjenek és hordják az udvar uszályát! És mi volt az eredmény? A legkitűnőbb tanárok mellett a legképzettebb ifjak mutattak-e fel az életben valami nagy sikert? A nemzeti előhaladás, a nemzeti törekvések élén hol láttuk azon terézianistákat, kik a nemzeti lobogót előbbre viszik és magasra emelik? De ha azokat keressük, a kik a magyar nemzetnek hivatását fel nem ismerik, a kik a magyar nemzeti kulturát kiesinylik, a kik egy élet sok reményének csalódását hordják szívükben, ha azon férfiakat keressük, a kik hivatalokba kerülve, egész vágyaik mindig az udvar felé vonzzák, ezeket meg fogjuk találni a terézianisták kebelében! »Ime, hízoló elismerés! A kalksburgi intézetről Ugron Gábornak a képviselőházban már régebben tett relációja szintén semmivel sem kedvezőbb. »Reformálni kell a szülőket, különösen az anyákat, hogy azok gondolkodása elég emelkedett legyen, elég józan arra, hogy a kalksburgi intézetbe ne adják gyermekeiket!« Felesleges talán mondanom, hogy esetleg némely hitbuzgók azon plauzibilis ellenvetését, hogy ezt a véleményt ők nem osztják, mert ezen intézetnek ellensége csak a modern liberalizmus, mely mindennek ellensége, mi nem szabadkőműves s dühös ellensége a korrekt kath. iránynak, el nem fogadom ép liberális (de nem csak liberális mázzal bevont!) és az ebből önként respektálandó felekezeti-ségi alapon!

A fenti két nyilatkozat tehát eléggé

kiszélesíti körülünk a látóhatárt, hogy arisztokráciánk ausztriai pedagógiumaiba bepillantást vethessünk s eléggé igazolja gróf Csáky Albin, volt magyar közoktatásügyi miniszterünk Rudolfinumnak létjogosultságát, nem azon szempontból, melyet Csáky hozott fel, hogy a Teréziániummal és a kalksburgi intézettel versenyezzünk, mert hiszen a magyar közoktatásügy — nemzeti szempontból — nem identifikálhatja magát ausztrófil utánzással, hanem hogy legyen egy önálló, szellemileg igazán liberális, anyagilag a kor és rendeltetése céljainak megfelelő, társadalmi és politikai szempontból szabadelvűsége mellett demokratikus, (épen mert szabadelvű!) fajlag tipikus, minden idegen befolyástól ment s egyedül nemzeti alapokon nyugvó, a nemzet kebelén dobogó művelődési intézetünk, mely midőn külsőleg is már falai közé ingerli főnemességünket, intenzíve sem iltesse fel a nemzetnek hozzákötött jogos aspirációit, a magyar arisztokrácia érdekében! A Rudolfinumnak győznie kell, legyőzni verseny nélkül a Teréziániumot és a kalksburgi intézetet! Arisztokráciánk 80% szomjuhozza Transzlajthánia kathedráit; arisztokráciánk 80%-ját sinli a magyar génusz, a nacionális és állami eszme, — a haza, a nyelv, az alkotmány »politikai eszerek« szolgálatára, német nőkért s Bécs csábitó köreiért. Közoktatásügyi politikánk legszebb s hálás kötelessége ily viszonyok között, hogy e kétségbeejtő százalékot visszavezesse a nemzeti kultúra tüzhelyéhez, a nemzet szívébe! Nem taglalom tovább e kérdést. Előttem fekszenek a Teréziánium és a kalksburgi iskola értesítvényei, a kettőnek szervezetét és intenczióját jól ismerem. Ausztria büszke lehet mindkettőre, de a magyar kulturára nézve, míg a Lajthántul e két hely képezi főnemességünk pedagógiai gócpontját, a magyar arisztokráciának 80% nyom nélkül elveszett, mint egy csepp a tengerben. **Életet a Rudolfinumnak!** És legyen ez olyan intézet bár, milyennek Ugron szkeptikus demokrátizmusá képzeli, melegágya és üvegháza magasabb hivatalaink quasi előre kijelölt örökösének életet kér és érdemel még akkor is, mert a társadalmi liberalizmus romjain bár, de örömmel fogom üdvözölni a magyar arisztokráciát a magyar kultúra, a magyar állameszme, a történetileg szentesített jogok, a nemzeti magyar génusz templomában!

Bútor, varrógép, pénzszekrény, kerekpár főraktára, Podwinetz Izidor, Lugos, fűtér.

És a hátralévő 20%-ról mi jót mondjak? Z. A. egy frappáns, de szintoly természetű példában így mutatja be őket: Ők pld. — írja — »Beatricé«-t emlegetik, magasztalják. Te, édes olvasóm, felvillanyozva azon Beatricére gondolsz, a kinek nevét Dante óta halhatatlanság dicsőfénye övedzi körül, de őt azt a dicső Snowstorm ivadék pej kanczát értették, mely a mult havi akadályversenyben győztes volt. Midőn a szegény »Coralia«-t siratják, azt a tragikus sorsu gyönyörű feketét kell értened, mely »isteniesen« átugorva a 13-ik akadályt, a »dicsőség mezején« mult ki rögtöni s kora halállal. »Tompá«, »Petőfi« alatt azt értsd, mely herceg Eszterházy tulajdona s így tovább. A komoly nemzeti pedagogia aggasztó következtetéseket derivál e keserűen humoros rajzból; — a magyar arisztokrácia honn-nevelt 20%-ának lélektani kerete ez! Életet, lelket, magyar nemzeti életet és magyar lelket a magyar főnemesség fiainak! Életet a Rudolfinumnak!

Az ókori bölcsek az embert csudaállatnak nevezték. Pythagoras: »metron apaiton«, — Plato: »thauma thaumaton«, — Theophrastus: »aitimimon paradeigma«, — Tullius: isteni, — Plinius: világkép s a természet gyönyörének, mindnyájan mikrokozmosznak nevezték s ennek mondjuk azt mai nap is. Nos, jól vigyázzunk tehát, kivel építjük fel s miből épül fel e kis világ fundamentuma, mert a fazék attól szaglik, mitől füllik!

Életet a Rudolfinumnak!

Chalupka Rezső.

Az öt professzor vagy a nagyvárad denevérek.

(H. J.) Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter előtt kellene tulajdonképen e helyütt zászlómat meghajtanom. De statáriális időkben,

Kórágyon.

A bucsuzó tavaszi nap játszó sugarainak csak megtört fénye szűrődött be a kiesiny szoba homályos ablakain.

A szegényes szoba a város egyik félreeső utcajében épült ház pinczejében van. A nyomor tanyája.

Komor, szentes falak, a sarokban félig bedől kályha, a szoba közepén egy szű-ette, rozoga asztal, körötte egy-két szék. A keskenyebb falnál az egyik, az ablakkal átellenben pedig a másik alacsony, egyszerűen festett ágy. Az első üresen áll, a másikban ügyyel-bajjal összefoltozott szalmazsákon egy halvány fiú fekszik. Az ágy mellett ül az alvó anyja. Fialt, korán megöszült nő, ki szeméit a betegre szögezve, szakadatlanul lesi hörgő lélekzetét.

A gyermek halálos beteg. Ezt jól tudja az anya. Mindamellet némi közönyvel néz az őt nemsokára sujtó sors-csapás elé, mely utolsó gyermekének elvesztésével fenyegeti.

A bucsuzó nap narancesszínű sugarai mint dicsőfény verődnek vissza a beteg gyermek halvány arcáról. De a sugarak lassan-lassan mindinkább távolodnak. Már végkép lesiklottak orczáiról s csak az ágytakaró fölött, — ha annak mondhatnók a szalmával töltött zsákot, mely a nagy beteg gyermek lázban égő testét takarja, — rezdül a fény sugar.

a mikor utonállók garázdálkodnak, jó az utak mentén, a határdomboknál akasztófákat is felállítani, hogy rettegjen az a világ, a melynek gonoszságánál csak a gyávasága nagyobb. Elháríthatlan kötelességet teljesítek, a midőn az öt gyász alakról e cikkben megemlékezve, én is felállítom a szegényoszlopot. Ha tehetném, rá-sütném a bélyeget egyenként a haladás ez uton-állóra, üzném, hajtanám őket a föld egyik sarkától a másikig, fullajtárt, kikiáltót rendelnék melléjük, akik kikiáltanák az emberlakta vidékeken: »ime feltámadott Judás ötszörösen!« Judások a Názárethi véreből született felekezetben! Annak felekezetéből, a ki isteni kinyilatkoztatásra hivatkozó világrendet változtatott meg, épen a fejlődés tanát hirdetve. A ki maga volt legelső és legnagyobb evolutionista. A ki megtisztította a rothadó intézményeket és felcsérlette ujakkal azokat, a melyek a fejlődött emberi társadalomnak már csak nyögére váltak. Sokrates, Gallilei, Luther, Husz János és dicső társaik mit tettek egyebet? A szellem teljes világításánál kutatták az emberiség szükségleteit, fejlesztettek és előre törtek. S mit tettek a politikai vértanuk? Rámutattak a nemzeteknek már meg nem felelő elavult intézményekre és kivívták szívük vérével a rablánc helyett a szabadságot. A hatalom persze mindig sziszegett, égett, kerékbe tört és akasztott. A potrohos, meggazdagodott szemforgató bérlő, líferáns, háziur, csuhás és nem csuhás, farizeus pedig mindig jajgatott és ordított, valahányszor megérezte a történelem kerekének egy-egy előbbre való fordulását. A besugók, az árulók, a feketítők mindig megtalálták az utat a kloakákban, mert ez az ő életük, ez az ő elemük és táplálékuk.

És 1903-ban a nagyvárad kir. katolikus jogakadémiája öt professzora, mintha csak az inkvizíció sötét kamrájában ülnének, bevádolja egy tanártársát a miniszternél, — tehát a hatalomnál. Ép úgy mint a középkorban tették volna, a császárnál vagy a főinkvizitornál. S miért? Mert hirdeti a tudomány fejlődését, hirdeti az intézmények fejlesztésének és változtatásának szükségességét. És az öt professzor ez ellen

A beteg megmozdul s fölvetvén ólomsúlyu szempilláit, egy ideig rémülten szegzi tekintetét az átelleni falra. Ajkai göresösen egymásra szorultak s elszórt kezei a takaró alatt ökölbe szorulnak.

Anyja ott ül mozdulatlanul.

Egyszerre, az égető láztól mintegy felkorbácsolva, a gyermek elsóványodott testével fel ül az ágyban, s hogy ajkai is megnyílnak, el-elakadó hangon kiáltja;

— Anyám, . . . anyácska . . . a nap . . . nézd . . . ő az . . . Jézus . . .

A szokatlanul beesett arcu, fájalmaktól megtört nő megkísérti a beteget lefektetni. De nem sikerül. Az mindkét kezével védekezik.

— Anyám, anyám! . . . kiált fel hirtelen. Azután ismét halkán, esdve, kimondhatatlan szeretetteljes tekintettel:

— Mondd jó anyám . . . Jézus . . . az Ur . . .

Hangja elakad. S mig hustalan ujjával gyöngéden simogatja édes anyja kezét, kinek ezalatt szeméi könnyekkel telnek, az reáhajolva gyermekére, homlokon csókolja.

— Légy nyugodt fiam . . . Feküdj le . . .

— Mondd anyám, . . . Jézus megkönyörül rajtunk s közbenjárva érettem atyjánál, a láz nem gyötör engem többé! . . .

— Ugy fiam, ugy. Bizzál az Urban.

szellemi tárházukban nem találunk tudományos fegyvert, nem találunk szellemi készletet, a melylyel harcra kelhetnének tanártársuknak esetleges tévedéseivel szemben, hogy azokat megezáfolják, lefegyverezzék, a tudomány, a szellem fegyverével. Belekapaszkodnak azonban a haladó kerék küllőjébe a rágalmazás, a hazugság és árulás nehezékeivel. Honnan vették e denevérek a bátorságot, hogy a napvilágba merészkedjenek? Tudni is tudhatnók, hiszen a jelek oly biztosan visznek bennünket a nyomra. Hiszen, — fájdalom parlamentünk fényes ülés-termében is van egy párt, — mely megezirogatta e denevérek szárnyait. S ez épen a szomorú. Mert az öt professzor maga nekünk semmi egyéb, mint ha öt határdombhoz öt akasztófára világ esufjára felakasztok öt kitömött professzor-alakot. Wlassics Gyula állásfoglalása mellett még az a tudat nyugtat meg bennünket leginkább, hogy az öt professzor gyászos kirohanása a legerősebben épen Magyarország hazafias és magas szellemi nivón álló tanártestülete részéről fog elítéltetni.

Az árvapénztárak reformja.

Az egyszerűsítési törvény végrehajtási munkálatainak sorában kiváló helyet foglal el az a két szabályzat, melyet az árvapénzek kezelése tárgyában a belügyminiszter a minap kibocsátott.

A julius elsején életbelépő kormányrendeletek az összes törvényhatósági és rendezett tanácsú városok, valamint az árvapénzek kezelését főljosított községek gyámpénztári kezelését — a városok és községek eltérő szervezetének figyelembevételével — az egész országban egységesen, lehetőleg az egyszerűség követelményeik megfelelően szabályozzák és ezzel véget vetnek annak az áldatlan állapotnak, hogy minden város és minden község más-más elvek szerint kezelje a gyámpénztárát.

Az eddigi eltérő és folytonosan módosított helyhatósági szabályrendeletek nyomán a

Ekkor feltárl az ajtó s a küszöbön sietve lép át az orvos. A beteggel már nem bírni.

— Itt van . . . Uram . . . jöjj . . . jövel! . . . szól esdve s remegve nyul az orvos keze után, melyet, hogy az az ágyhoz ér, szenvedélylyel megragad és szünni nem akaró csókkal halmoz el.

Az orvos nem vonja el kezét a gyermekéből. De miért is tenné. Hisz nemsokára ugys mindennek vége szakad.

A szenvedélyes kitérés lecsillapultával a fiu lehunyva szeméit, erőtlenül dől vissza a vánkosára. Hörgése mind rémesebb és rémesebb. Majd ismét elcsendül. Melle csak alig észrevehetően emelkedik.

— Kinek vélt ő engem? Hisz máskor nem szivesen látott. — kérdi az orvos, a könyező anyát.

Jézus Krisztusnak, a kit annyira szeretett. Az orvos szomoruan bolintott fejével s amint a haldokló viaszodó arcára néz, autogva szól:

— Ott van ő már az Ur színe előtt.

Ép az utolsó napsugár surrant ki a szegényes szobából. Vele együtt pedig szellem-szárnyakon röppen fel az aranyozott aetherbe, az égiek seregével dicsőíteni az Urat, egy földön elhunyt angyal szeplőtlen lelke.

Georgevits Jenő.

Tóth Elek

műlakatos
villanyvilágítás-
szerelő.

villanyerőre berende-
zett kilincszár-gyára.

A párisi feltaláló-akadémia
érdemkereszt tulajdonosa.
Külföldi arany- és ezüstéremmel.

Telefon-szám 22.
Hunyady-utca 13. szám
(saját házában).

gyámpénztárak kezelése körül a kiskorúak és a gondnokoltak kárára sok helyen törvényellenes gyakorlat kapott lábra: a szabályellenes, hanyag eljárás miatt a kiutalványozandó árvapénzeket évek hosszu során önkényesen visszatartották; a kamatokat helytelenül állapították meg; de a rendszer nélkül való pénzkezelés, a helytelen naplózás és könyvelés gyakran a gyámpénztár megkárosítását is eredményezte, az ellenőrzés és a fölügyelet pedig nem volt megbízható alapon teljesíthető.

Az egységes új szabályzatok szabatosan megállapítják a munkabeosztást, a hatásköröket és a felelősséget; rendelkezéseket foglalnak magukban a pénztári kezelésre, az utalványozásnál, a naplók és a főkönyvek vezetésénél, az árvapénzek gyümölesztetésénél és a pénztár-vizsgálatnál követendő eljárásra nézve, mindamelllett az önkormányzati testületek törvényes jogait nem érintik: tehát az árvapénzek elhelyezési módzatait a helyi viszonyok figyelembevételével jövőre is maga a város vagy község határozza meg.

Mivel pedig e gyámpénztári tartalékalapoknak más célokra le nem kötött jövedelmét ezentul a két éven fölüli-olhagyott gyermekek gondozási költségeire kell fordítani, remélhető, hogy a gyámpénztárak rendes kezelése közvetve a városok és a községek szegényügyi terheit is csökkenteni fogja.

UJDONSÁGOK.

A szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvnyomda városi és megyei távbeszélő-száma 91.

Lugos, június 6.

Tájékoztató.

Június 7. Báró Hirsch egyet jótékonycélú nyári mulatsága a „Concordia”-ban. Katona-zenekar.
Július 14. Gör. kath. püspökség 50 éves jubileuma.

Gör.-kath.-román egyház ünnepe.

(A lugosi gör.-kath.-román püspökség 50 éves jubileuma).

Nagy és fényes ünnepély lesz Lugoson f. év június hó 14-én, mint azt már annak idején j leztük.

A lugosi gör.-kath.-román egyház, püspökségének 50 éves fenállását ünnepli ezen a napon.

A 80 tagból álló rendező-bizottság bámulatos ügybuzgalommal, lankadatlan tevékenységgel és körültekintéssel fáradozott az előkészületek megtételében.

A nagyszabásu terv ma már teljesen kész s részleteit a következőkben adjuk:

1. A szokatlan fényesnek ígérkező ünnepély már június hó 13-ik napján veszi kezdetét, a mikor is délelőtt folyamán a lugosi egyházkerülethez tartozó tanítói kar, gör.-kath.-román dalegyesületek s a vendégek megérkeznek s elszállásoltatnak.

2. Este gyülekezés a gör.-kath.-román elemi iskola udvarán, a honnan pont 8 órakor a tanítói kar, a dalegyesületek és vendégekből alakuló menet a Vármegyeház-, Izabella- és Széchenyi-utczán végig, a püspöki lak elé vonul. Az egyesült dalárdák énekét az ünnepi szónok üdvözlő beszéde s a püspök válasza követi, mely a dalegyesületek énekével nyer befejezést. Ennek elhangzásával a menet a Karánsebesi uton és a Király-utczán át a városház előtt elvonulva, visszatér az elemi iskola udvarába.

3. A felvonulást követőleg, a Concordia-kertben társas vacsora.

Június 14.

1. A voltaképeni egyházi ünnepély s az egész ünnepség fénypontja reggel 7 $\frac{1}{2}$ órakor kezdődik. Az ünnepélyen résztvevők az Izabella-téren levő székesegyházban gyülekeznek. A szent-mise szolgáltatásában segédkező lelkészek, miután magukra öltötték az egyházi ruhákat, a körmenettel a pontifikáló püspökért annak palotája elé vonul.

a) A körmenetelők a következőképpen sorakoznak: A feszülettel elől megy a klerus, oldalt elől visznek két kisebb, néhány lépéssel mögötte két nagy egyházi lobogót. A feszületet a tanulóifjúság követi saját zászlójuk alatt. Utánok jó a tanítói kar, ezeket a dalegyesületek, majd a papság s végre a nép követik.

b) A mikor a körmenet a püspöki lak elé ér, két kanonok felöltözteti az egyházlőt főpapi ornatusába s a menet visszatér a templomba. A szent misén a különböző dalegyesületek felváltva szolgáltatják a mise-éneket. Megjegyeztetik, hogy a templomban elhelyezett üllőhelyek a vendégek számára vannak fentartva.

2. A mise végeztével a lugosi és hátszegi kerülethez tartozó tanítók rendkívüli diszkögyülést tartanak.

3. Délután 1 órakor társasbéd a »Magyar király« és »Concordia«-szállóban.

4. Este 8 órakor a „Concordia”-kertben hangverseny. A 10 énekszámából álló műsor kivételre a lugosi, oraviezei, temesvári, bogsáni és nagykestélyi gör.-kath.-román dalegyesületek vállalkoznak. A hangversenyt táncvizsgálat követi.

Az ünnepélyen és az ezzel egybekötött vigaságokon résztvenni kívánók felkéretnek, hogy f. hó 8-ig főtiszt. Boros János kanonok, mint a rendező bizottság elnökénél jelentkezni sziveskedjenek. A hangversenyre a jegyek Kosár János ezukrászdájában s a »Poporul« helyiségében előre válthatók.

Az ünnepélyre felhívjuk a község szives figyelmét.

Az új görög-katholikus püspökök beiktatása. Radu Demeter nagyváradi gör. kath. püspök beiktatása július hó végén megy végbe fényes ünnepséggel Nagyváradon. Hosszu Vazul lugosi gör.-kath. püspököt július 12-én igtatják be Balázsfalván s az aktusnál Mihályi Viktor érsek, Radu Demeter és Szabó János püspök fog közreműködni. Radu Demeter az installáció napjáig Hosszu Vazul vendége Lugoson s aztán mindketten Biharfüredre utaznak hosszas nyaralásra.

Évek eredménye. Tizenkét évi anulásának gyümölesét szedte le esütörtökön 26 tanuló. Ezek közül Singer Dávid praeclare, Kräuther Ferencz prematurus. Bene maturus hatan. Öt vizsgázó 2 hónapra, egy 1 évre vetetett vissza. Egy visszalépett. A többiek éretteknek nyilvánítottak.

Polgári iskolai tanárok gyülése Herkulesfürdön. Pünkösdi vasárnapján az országos polgári iskolai egyesület délvidéki körének tagjai Herkulesfürdön gyültek össze, hogy a tanügyi reformeszméket, melyek a kör kebeléből indultak ki, megvitasák és a község körében népszerűvé tegyék. Az ülésen Donszky Lukács, a karánsebesi polgári iskola igazgatója elnökölt, kinek indítványára táviratilag üdvözölték Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert. Nagy és beható vita tárgyat képezte az ülésen a tantervek reviziója, melyen az előadókön, Szörényi Benő karánsebesi és Szenes Adolf nagybecse-

reki tanárokon kívül még számosan vettek részt, többek között Mihalik Sándor orsovai igazgató, Deák Gyula resiczabányai, Pfeiffer Mihály karánsebesi tanárok. A gyűlésen a tisztkart is megválasztották és elhatározták, hogy a következő évi közgyűlést Temesvárott fogják megtartani. A közgyűlés után bankett volt, a melyen számos felköszöntő mondtak.

Esküvő. Bodófalváról írják lapunknak Szinok Balázs áll. isk. ig. tanító bájos és kedves Irénke leánya piros pünkösdi másodnapján ölé fel Hymen édes rózsalánczait. A boldog vőlegény Turóczy Endre helybeli kereskedő volt. A fiatal pár örök frigyét polgárilag Arzenovics Sziárd bálneczi anyakönyvvezető-jegyző kötötte meg; az egyházi áldást Szöllösy Imre helybeli ev. ref. lelkész adta az új párra, szívéhez szóló beszédet is intézve hozzájuk. A nászünnepély derekabb része az apai háznál folyt le nagy vigasg között. — Kohn Emanuel vegyeskereskedő f. hó 4-én, délelőtt kötött házasságot Friedländer Hermina kisasszonnyal, Friedländer Jakab gabonakereskedő leányával a helybeli anyakönyvi hivatalban.

Magánvizsgák. Már csak néhány nap s a tanévet befejezik. A vizsgákra az előkészületek jávában folynak s mint értesülünk, a magántanulók vizsgái a helybeli áll. főgimnáziumban f. hó 14-én veszik kezdetüket. D. e. 8 órakor tartanak az írásbeliek s a követő napon a szóbeli vizsgálatok vannak. A vizgára két nappal előbb kell jelentkezni.

A »Temesvári Football-Clubb« — írja levelezőnk — felhasználja az ide tavaszi ünnepi délutánokat, — a mikor mindenki vágyik ki a szabadba s meghívja a sport kedvelő községet a kellemes Football-térre. Hiszszük, hogy a publikum bizonyára nem fogja magát kéretni s már vasárnap a »Lugosi Sport-Egylet«-tel megtartandó mérkőzésen nagy számban fog megjelenni, ezen a vidéken még új sport megtekintésére s gyönyörködhet annak izgalmas sportszerűségén. Az említett Football-Clubb mérkőzni fog ez idényben még az aradi, verseczi, nagyszentmiklósi, szegedi, két szabadkai és zombori sport-egyletek és klubok hason csapatával. — Táviratilag ma arról értesülünk, hogy a Temesvárott hónap tartandó foot-ball-verseny, az ottan uralkodó kedvezőtlen időjárás miatt, egyelőre elmarad.

Nyári mulatság. Mult számunkban megemlékeztünk, hogy a Báró Hirsch jótékonycélú s önségélyző-egylet lugosi fiókja holnap, vasárnap a »Concordia« kerthelyiségében katonazenehangversenyyel egybekötött nyári mulatságot rendez. A délutáni hangverseny műsora a következő: 1. Viktória-induló. — 2. Flottow: »Indra«-nyitány. — 3. Pollak: »Bécsi zenekiállítás hangok«-keringő. — 4. Halévy: »A zsidónő« befejezője. — 5. Erkel: »Bánk-bán«-egyveleg. — 6. Kubischa: »A román királynő szerelmi dala.« — 7. Kéler: Rákóczy-nyitány. — 8. Drescher: »Bécsi históriák«-egyveleg. — Esti műsor a pénztárnál kapható.

Lugos népesedése. Az anyakönyvi hivatalból Lugos város május havi népesedését illetőleg kapjuk a következő adatokat: Született: 22 fiu, 12 leány; elhaltak: 30-an; házasságra lépet: 18 pár.

Hálálra vert gyermek. Zarineszku Todor, 14 éves lalasinzi fiu folyó hó 1-én az utczán összeveszett Nedészku István játszótársával. Zarineszku ugy agyba-főbe verte a 10 éves pajtársát, hogy az néhány napra rá behalt. A vizsgálat ez ügyben folyamatba tetetett.

Sternheim Jenő butor-, épület-, portál-asztalos **Lugos** Széchenyi-utca 23. szám alatt. Rajzok és költségvetések díjmentesen készíttetnek.

Tavaszi szemle. Katonáéknak tegnap nagy napjuk volt. Lőrincz Dénes dandárparancsnok, miután egész nap zubogott az eső, a Ferencz-József-honvédlaktanya folyosóin tartotta a szokásos tavaszi szemlét. A legénység egy hosszan elhuzódó L alakban volt felállítva s Lőrincz dandárparancsnok, a szemle végeztével teljes megalázkodásának adott kifejezést.

Juniális a Svájcban. Kedvező ünnepük volt esütörtökön az itteni áll. elemi iskola nebulóinak. A gyermekek, tanítóik vezetésével alatt lelkes zeneszó mellett kivonultak a Svájcba, ahol késő estig eljártak. A nap öröme a délután neki eredt eső megzavarta ugyan, de azért mégis nyolczra járt az idő, midőn az iskola elé vonulva, a tanulók szívvel-lellekkel a Hymnust énekeltek.

Uj vasuti menetrend. F. é. május 1-től kezdve a Lugoson közlekedő személyvonatoknál nagyobb változások állottak be, a mennyiben a legtöbb más időben, mint mostanáig érkezik vagy indul. Miután manapság már mindenkit érdeklí a vonatok közlekedésének pontos ideje, bizonyára szívesen veszik t. olvasóink, ha figyelmüket felhívjuk az épp most megjelent »Lugosi menetrendre«, mely az összes helyesbbitéseket tartalmazza és minden vevőnek illetve érdeklődőnek (Schatteles Mihály czég fiókjában, Széchenyi-utca 2) ingyen adatik.

Orgona-átvétel. A helybeli izraelita hitközség egy régi vágya öltött testet a napokban. A lelkes ifjuság gyűjtése folytán sikerült az ujonnan átalakított zsidó templom számára egy remek orgonát beszerezni. A kipróbált orgonát esütörtökön délután vette át ünnepélyesen a hitközség-elnöksége.

Végzetes kocsizás. Kossova község határában szerdán d. u. 5 óra tájt egy végzetes kimenetelű baleset történt. Az országúton veszett sebességgel hajtattott egy kocs, melyben több parasztember ült. Vágtatás közben a kocs az árokba fordult. Zsian Andrei nagykomlosi illetőségű földműves oly szerencsétlenül bukkott ki a kocsiból, hogy a szenvedett sérülései következtében csakhamar kiadta a lelkét.

Halálozások. Burger József, a »Magyar-Király« volt bérlője tegnap d. u. 4 órakor elhalt. A derék polgárrás halála széles körben részvétet kelt. — Lovász Titus nyug. áll. tanító sulyos csapás érte. Fia, a 19 éves Gyula, péntek d. u. jobblétre szenderült. — Egy, az életének őszére hajló, testben megtört férfiú hosszas szenvedésének vetett véget tegnap a kényelhetetlen halál. Marsovszky Pál, várm. számvevő életének 57-ik évében péntek este 9 órakor feladta lelkét. Halála, több előkelő családot döntött gyászba. Kartársai szomorodott szívvel veszik elhunytát. Temetése holnap d. u. 5 órakor lesz az Izabella-téren levő halottas háztól.

Hiszékeny parasztasszony. Egy magát Varga Klárának nevezett cigányasszony fúrfangosságának esett áldozatul egy végvári parasztasszony, Fésüs Istvánné. Az ura ugyanis napok óta távol volt hazáról; az ügyes cigányasszony ezt felhasználva, 200 korona értékű holmit esalt ki tőle azon a czimén, hogy az urát hazahozza. Azóta azonban hiába várt Fésüs és most feljelentést tett a csendőrségnél a cigányasszony ellen.

Öngyilkosság a háztetőn. Procea János utvini 19 éves hülye suhanz szokatlan módon vetett véget életének. Felmászott a háztetőre és egy konyhakéssel hasba szurta magát. Miután eszméletét veszítette, legurult a háztetőről és nyomban meghalt. Állítólag szerelmi bánata kergette a halálba.

Hullám-sír. A juniusi nap forrón tüzött le az emberekre s Franyó Mátyás pékinas, a Temes hullámai között keresett üdülést. Az örvény a Karl-féle malom mellett hirtelen magával sodorta a 19 éves, gyenge alkату fiút s az úgy elűnt, hogy máig sem lehetett reá bukkani.

Tornavizsga a főgimnáziumban. A helybeli állami főgimnáziumban, kedvező időjárás esetén, f. hó 10 én d. u. 5 órakor tartatik a tornavizsga. A Hymnus eléneklését szabgyakorlatok, majd katonai rendgyakorlatok követik. Ezek után vívás és szertorna. Az ünnepély a debreezeni tornaversenyen nyert oklevelek kiosztásával s a Szózat eléneklésével ér véget. Szülők és tanügybarátok szívesen látatnak.

Az asszonyka gondja. A fiatal szép asszonykának nagy gondja támadt s ez a gond a délutáni sétáján is egyre motokált szőke fürtű fejében. Egyszerre megáll egy ujonnan épült ház előtt, melynek nyitott ablakain be-kandikálva, a remek szobafestményben gyönyörködött. Areza felderül, mert rájött a titok nyitására. Az ép ott dolgozó munkástól megtudja, hogy a diszes festőmunka Klein Samu szobafestő s mázoló munkája s sietve távozik, hogy megrendelésével a Szende-utca 5. sz. alatt lakó mestert felkeresse.

Az emberiség vallása. Egy német statisztikus, a stuttgarti statisztikai hivatal igazgatója, megcsinálta az emberiség felekezeti statisztikáját. A legújabb adatokat használta a munkájához. E szerint az ismert világ lakosainak száma összesen 1,515,510,000 lélek. A föld lakosságának majdnem egyharmada 534,940,000 ember keresztény vallású. Van azután összesen 175,290,000 mohamedánus, 10,860,000 zsidó. A többi 823,420,000 ember valás szerint így oszlik meg: 300 millió Konfucius követője, 210 millió Brahma hive, 121 millió budhista, ezek a legnagyobb felekezetek. E statisztika szerint a föld lakosságában 1000 emberből keresztény 346, zsidó 7, mohamedán 114, más felekezetű 523.

Hallgatni arany. Így tartja a közmondás, ám hogy a közmondásnak sincs mindig igaza, ékesen bizonyítja a következő eset: Egy borlélyüzletbe beállit egy tekintélyes külsejű ur és ellentmondást nem tűrő hangon rivall a legényre, a kit a boltban talál:

— Maga le fogja vágni a hajamat és pedig szó nélkül! Egyetlen hangot sem akarok hallani! Megértett?

— Kérem, . . . — hajlong a megszólított. a fehérekötényes ifju.

Amint mondtam, fiatal ember, — szól újra az idegen, a kinek nyilván sok bosszúságot okoztak már a csacska Figarók — abszolút esendet kérek! Egy kukkot se szóljon. Én az újságot olvasom, maga a hajamat vágja és ezzel vége! Egy-kettő, fogjon hozzá!

A fehérekötényes ifju habozva fog a habozáshoz, először borotvál, aztán megsuhogtatja az ollót és megkezdi a hajnyírást. Amikor elkészül a munkájával, az idegen nagy nehézkesen föltápszkodik a széklől, figyelmesen nézegeti magát a tükörben és kétségbeesetten fölördít:

— Szent Isten, mit csinált velem! Ez gyalázat! Hát csakugyan képtelenek dolgozni a borbélyok, ha nem járhat közben a szájuk?!

— Azt igazán nem tudom, uram, — felel nyájasan az ifju — ezt a borbélytól tessék megkérdezni, aki mindjárt itt lesz.

— Mi . . . i . . . it mond?

Őn megtiltotta, hogy egy kukkot is szóljak, tehát hallgatnom kellett. Ha megengedte volna, hogy beszéljek, szívesen megmondtam volna, hogy én tulajdonképen — a szomszéd czukráz vagyok.

CSARNOK. A ligetben.

Irta: Eötvös Mih. ly.

Csillagos este volt,
Holdvilágos éjtel . . .
Telve volt a szívünk
Boldogságos kéjjel.
Fogtam a kezdet
S egymást néztük, szépen . . .
— A nyájas holdvilág
Mosolygott az égen.

Távolabb ültek még
De nem vették észre,
Hogy lángban a szívünk
És a kéz a kézbe.
S mialatt a mások
Csodálták a holdat
Ölő karjaid
Nyakam köré fontad.

Az ajkunk összeért,
S esőkba olvadt — mélyen . . .
— A nyájas holdvilág
Elborult az égen . . .
Csillagfény se rezgett,
Holdsugár se fénylett —
A mig az ajakam
Csókolta a tiédet.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A kapzsi testvér bünhődése.

Buesu Kornél, helybeli hentes nem volt megalázkodva a neki jutandó atyai örökséssel, hanem az egész vagyont magához kaparította. Ez persze nem ment egykönnyen, de akadt egy-néhány jó embere s a dolog sikerült. Nevezett, az ő és apja, néh. Buesu Konstantin között megkötöttnek feltüntetett hamis adásvevési szerződés alapján, az öregel megillető ingatlan-jutalékra a saját tulajdonjogát bekebelezte, majd ennek alapján több kölcsönt is felvett.

A turpisság azonban csakhamar kiszült. Okirathamisítás miatt tegnap a vádlottak padjára került és vele Pap János, Nedelko Livius és Jarinay István mint bűnsegédek. A kir. törvényszék Buesu Kornélt 1 és fél évi, Pap Jánost 6 havi börtönre, Jarinay Istvánt 3 havi fogházra ítélte, Nedelko Liviusal szemben pedig bizonyíték hiányában a vádat eljettette. Elítéltek felelbezték.

Kiadó-lapművelő: Szidon József.

NYILTTÉR.

Klein Samu

szobafestő és mázoló

Lugos, Szende-utca 5.

A Templom-utczában
egy elegánsan

butorozott szoba

julius 1-től kiadó.

Czima kiadóhivatalban.

Fregoli Sec

Grand Vin Mousseux.

Legfinomabb pezsgő a híres Pártos és Schön budapesti cégtől.

Raktár Lugoson Huczik A. és Társánál.

Szives tudomásul!

Lugos és vidéke n. é. közönségének van szerencsém tudomására hozni, hogy Lugoson **Széchenyi-utca 5. szám** alatt egy

épitkezési irodát

létesítettem.

Mindennemű épitkezések, ács munkák készítését elvállalok. Elvem modern és jó munka. — **Rajzok és költségvetések leggyorsabban eszközöltetnek.**

A n. é. közönség szives támogatását kérve
teljes tisztelettel

IRION VILMOS kőműves, ácsmeister
és épitési vállalkozó.

Első lugosi mélykútúrás vállalat Kirschner és Társa

épület- és műlakatos-üzlete — Lugos, Templom-u. 13.

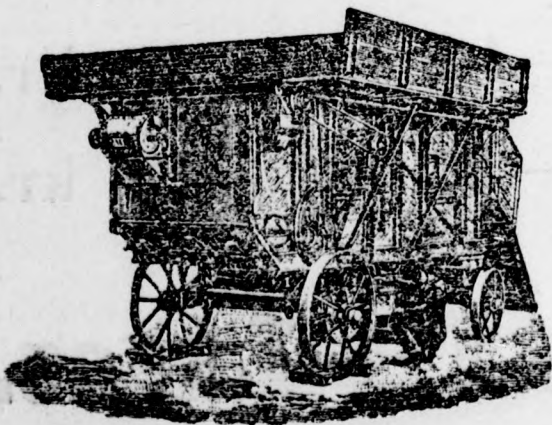
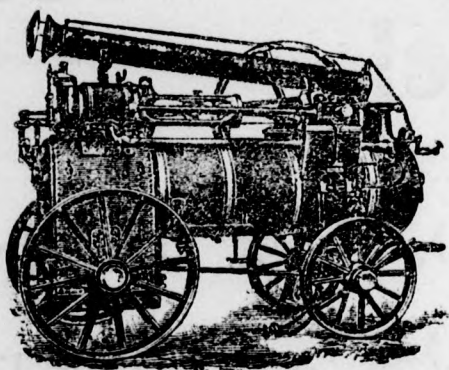
Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, u. m. **vízvezeték, fürdőszoba-berendezéseket, angol klozet, a leggyorsabbból a leg-**

Takarékú helyek mindenféle minőségben készülnék. Kútúrások jótállás mellett furatnak és a legjobb ivóvíz biztosítottak. Költségvetések és rajzok ingyen.

Ház-eladás.

A **Temesvári utcában** az új törvénykezési palotával szemben egy ház eladó. — Bővebb felvilágosítást ad

Hegyesi Géza.

Van szerencsém a mélyen tisztelt földbirtokos, földmives és gyáros uraknak b. tudomására hozni, hogy a helyi piacon mindennemű **mezőgazdasági gépek, gép-részek, gép-szijjak, ponyvák** legjobb minőségének raktárát és egy

gépjavító-műhelyt

benzin-motor-erővel

berendeztem.

Műhelyem vezetését egy ügyes szakavatott és a kereskedelemügyi miniszteriumtól esketett **gépészre** bízom.

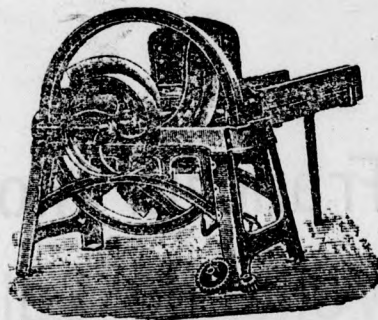
Ennélfogva műhelyem szakavatottan lesz vezetve, elsőrendű munkaerők és a legmodernebb segédgépek állanak rendelkezésemre, miáltal azon kellemes helyzetben vagyok, hogy m. t. rendelőim igényeit mindenképen kielégíthetem, mely műhelynek megtekintésére mindenkit szivesen látok, még ha nincs is szándéka vásárolni.

Ugyanitt mindennemű **gépszerelések, malomberendezések, szivattyúk, gőzfűtések és vezetékek, vízvezetékek, fürdőszobák teljes berendezése** is eszközöltetnek.

Főtörökvésem mindig oda fog irányulni, hogy **pontos és lelkiismeretes munka**, valamint **olcsó árak** mellett ezen új vállalatomnál a n. é. közönség eddigi bizalmát továbbra is kiérdemeljen.

Teljes tisztelettel **Hegyesi Géza.**

Elvállaltatnak továbbá mindennemű **festő- és mázó-munkák** jutányos árak mellett.

Villamos zseblámpa

minden háztartásban nélkülözhetetlen.

Zsebben is hordható, kényelmes, czélszerű, tartós.

Mindenkinek szükséges: szobák, lépcsők, folyosók, mellékhelyiségek megvilágítására. **Tiszteknek** gyakorlatnál rendkívül alkalmas, **turistáknak** nélkülözhetetlen, **orvosoknak** és **szülésznőknek** éjjeli látogatásnál. Fontos **gyárakban, malmokban, pinczékben, raktárakban** robbanó anyagoknál. Az **utazó közönségnek** megbecsülhetetlen, ha éjjel megérkezik. **Háziasszonyok** öröme. Nincs többé gyertyacsepp padlón és szőnyegen. **Gazdákat** és **birtokosokat** megóv tűzvész és támadás ellen; a szénapadlásra éjjel is fel lehet menni. Teljesen tűzbiztos. Több ezerszer használható és ha idővel kiég a telep, újat 60 kr-ért adunk. **Ára 4 korona.** Utánvétel vagy bérmentve az összeg előleges beküldése mellett küldi az

Általános Villamossági Vállalat

Auffenberg J.

Budapest, VII. ker., Klauzál-utca 29. szám.

Rendkívüli alkalmi vétel a nyári idényre!

Francia Mousseline	ezelőtt	60—70,	most	45 kr.
Voile de Laine		60—80,	„	45 kr.
Zephire, szines		35—40,	„	25 kr.
Mintázott szerb-vászon		30—32,	„	19 kr.

Deutsch Testvérek és T^{sa}, Lugos.